

Eduskunnan oikeusasiamiehen
kanslia
Apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja
00102 Eduskunta

SELVITYS KANTELUUN

Viite Sirpa Annalan ym. kirje eduskunnan oikeusasiamiehelle 16.1.2016 Dnro 195/4/16

Kantelun tekijät

Sirpa Annala, Saija Huhtaniitty, Antti Marvia, Kati Santaniemi, Elina Plith ja Ville Hurmalainen

Kantelu

Sirpa Annala asiakumppaneineen arvostelee sivistystoimen menettelyä Tuomelan koulun sulkemisessa ja oppilaiden siirrossa Hämeenkyllän ja Rajatorpan kouluihin.

Selvityksen antajat

Vantaan kaupunki, sivistystoimen toimiala, perusopetuksen johtaja Ilkka Kalo

Vantaan kaupunki, maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala, tilakeskusjohtaja Pekka Wallenius

Selvitys

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on 25.1.2016 päivätyllä kirjeellään pyytänyt 29.3.2016 mennessä selvitystä ja lausuntoa sivistystoimen menettelystä Tuomelan koulun sulkemisessa ja oppilaiden siirrossa Hämeenkyllän ja Rajatorpan kouluihin. Selvityksessä ja lausunnossa tulisi kiinnittää huomiota erityisesti ympäristöterveydenhuollossa todettuun, vastaanottavien koulujen kuntoon ja muutoksenhakumahdollisuuksiin tässä asiassa.

Kantelussa esitetään, että lasten oikeus terveelliseen ja turvalliseen oppimisympäristöön ei toteudu, kun sisäilmaltaan terveen koulun lakkauttamisen seurauksena oppilassiirtoja toteutetaan niin, että sisäilmaltaan moniongelmaisten Hämeenkyllän ja Rajatorpan koulujen oppilasmäärä kasvaa. Kantelijoiden näemyksen mukaan oppilasmäärän lisääminen Hämeenkyllän ja Rajatorpan sisäilmaongelmaisissa kouluissa rikkoo lasten oikeuksia ja on lisäksi vastoin perusopetuslakia ja terveydensuojelulakia.

Taustaa

Vantaan kaupungin opetuslautakunta päätti kouluverkosta 15.10.2013 § 16. Päätöksen yhtenä osana oli Tuomelan koulun asteittainen lakkauttaminen vuosina 2014 – 2016.

Tuomelan koulusta luopuminen perustuu sivistystoimen toiminnalliseen selvitykseen perusopetuksen tilankäytön tehostamisesta kustannussäästöjen saavuttamiseksi. Perusopetuksen tilatehokkuusselvityksessä vuonna 2013 tarkasteltiin koko perusopetuksen kouluverkkoa. Tarkastelussa huomioitiin koulujen tilat ja niiden mitoitus sekä oppilaiden oppilasvirrat ja oppilasennuste. Selvityksen loppupäätöksissä huomioitiin rakennusten tekninen kunto ja korjaustarpeet siten, että uusia tai vastikään peruskorjattuja kouluja ei esitetty lakkautettavaksi.

Kouluverkkopäätöstä tehtäessä syksyllä 2013 käytettiin alueen vuoden 2013 väestöennusteen pohjalta laadittua oppilasennustetta ja alkusyksyn oppilasmäärää, joiden mukaan syksyllä 2022 Tuomelan koulun lakkauttamisen jälkeen alueelle jää vapaita oppilaspaikkoja 234. Kesällä 2014 tehdyn oppilasennusteen mukaan, jossa on huomioitu kaikki väestöennusteessa huomioitu asuntotuotanto alueella, muutos vuodesta 2014 vuoteen 2021 on 623 ja vuoteen 2023 681. Näin ollen alueella arvioidaan edelleen olevan vapaita oppilaspaikkoja 176 vuonna 2023.

Yhteenvedon voidaan todeta, että tämän hetkisten tietojen mukaan Tuomelan koulun lakkauttamisesta huolimatta alueen oppilaat tulevat mahtumaan vuoteen 2023 saakka alueen kouluihin.

Vantaan kaupungin sivistystoimi vuokraa koulutilat tilakeskukselta. Tilakeskus hallinnoi Vantaan kaupungin kaikkia koulutiloja ja vastaa siitä, että koulutilat ovat asianmukaiset ja turvalliset.

Vastaanottavien koulujen kunto

Tilakeskus arvioi hallinnoimiaan kiinteistöjä ensisijaisesti teknisen kunnan perusteella. Useiden vuosien ajan käytettyä korjausvelkalaskentamenetelmää hyödynnetään kiinteistöjen kunnan seurannassa siten, että arvioinnin painopiste keskittyy iäkkäämpiin ja siten kuluneempiin kiinteistöihin, joihin ei ole tehty merkittäviä korjausinvestointeja. Tarkemmin rakennusten kuntoa ja korjaustarpeita arvioidaan kiinteistöjen kuntoarvioiden ja niitä tarkentavien kuntotutkimusten perusteella. Näiden perusteella tilakeskuksen asiantuntijat laativat vuosittain pienempien korjaustarpeiden osalta vuosikorjausohjelman ja suurempien investointitarpeiden osalta esitykset investointisuunnitteluun. Investointisuunnittelu tuottaa investointiesitykset ja työohjelmat yhteistyössä asiakastoimialojen kanssa. Valtuusto päättää vuosittain investointiohjelman laajuuden kymmenvuotiskaudelle.

Investointiohjelman ja ratkaisujen tarkentamiseksi tilakeskus teetti vuonna 2015 konsulttityönä nimenomaan Länsi-Vantaan koulujen osalta selvityksen, jossa arvioitiin tarkemmin kiinteistöjen kuntoa, investointitarpeita sekä mahdollisia vaihtoehtoja palveluverkon uudistamiseksi ja kohteiden kunnostamiseksi optimaali-

sin kustannuksin. Selvityksen perusteella saatiin tarkemmat rakennusosakohtaiset arviot korjaustarpeista seuraavalle 10-vuotisjaksolle.

Toinen lähestymistapa on kiinteistöjen päivittäinen toimivuuden ja olosuhteiden arviointi, jossa keskeisenä tekijöinä ovat kiinteistönhuolto ja käyttäjät. Tilakeskus tilaa kaikki kiinteistönhoidon palvelut pääosin Vantaan kaupungin omistamalta Vantti Oy:ltä. Vantti Oy:n tehtävänä on huolehtia kiinteistöjen säännöllisestä huollosta ja kunnossapidosta sekä pienimmistä korjaustoista. Kiinteistönhuollon tehtäviin kuuluu myös ilmoitusvelvollisuus suuremmista kunnostus- ja korjaustarpeista.

Tilojen käyttäjien rooli on keskeinen tilojen olosuhteiden arvioinnissa. Tilojen käyttäjät voivat olla yhteydessä suoraan kiinteistönhuoltoon tai tilakeskukseen tiloissa tai olosuhteissa havaitsemistaan epäkohdista. Vantaan kaupungilla on kaikkien tilojen käyttäjien saatavilla olevat kirjalliset menettelyohjeet, joiden mukaan neuvotaan tekemään joko vikailmoitus tai selvityspyyntö epäkohdan luonteesta riippuen. Normaaletta kiinteistönhuollon toimenpiteitä varten tehdään vikailmoitus sähköiseen kiinteistönhallintajärjestelmään. Mikäli tilojen käyttöön epäillään liittyvän terveysongelmia, ohjeiden mukaan tilakeskukseen lähetetään selvityspyyntö kosteusvauriosta tai ilmanvaihto-ongelmasta. Kaikki sisäilmaongelmaepäilyt selvitetään ja ongelmat pyritään poistamaan korjaamalla sisäilmaselvityksissä esiin tulleet puutteet. Kaikki koulutilat pyritään pitämään jatkuvasti olosuhteiltaan kunnossa. Valitettavasti nykytekniikalla ei kaikkia mahdollisia ongelman aiheuttajia saada tunnistettua, jolloin myöskään korjaavat toimenpiteet eivät välttämättä poista koettua oireilua. Oireilussa on myös yksilöllisiä eroja.

Kantelussa on viitattu nimenomaan vastaanottaviin kouluihin. Koska oppilaat tullaan ohjaamaan Tuomelasta Askiston, Hämeenkyllän ja Pähkinärinteen kouluihin, on syytä tarkastella näitä tarkemmin. Rajatorpan koulun on ollut tarkoitus jatkaa toimintaansa Tuomelan koulusta riippumatta ja sen peruskorjaustarpeet ovat olleet sivistystoimen ja tilakeskuksen tiedossa ja siten myös investointiohjelmassa jo pitkään. Myös Tuomelan koulun kunnosta ja korjaustarpeista on dokumentoitua tietoa aiemmin laadittujen peruskorjauksen ja laajennuksen tarveselvityksen ja hankesuunnitelman muodossa.

Askiston koulu

Askiston koulun kuntoluokka on viimeisimmän korjausvelkalaskennan (vuodelta 2013) mukaan 65 %. Kun korjausvelan lähtökohtana on pidetty 75 %:n kuntoa, on ko. rakennuksen korjausvelan määräksi arvioitu noin 200.000 euroa. Karkean laskennan mukaan rakennuksessa ei pitäisi olla vielä suurta korjattavaa.

Vuonna 2015 tehdyn konsulttiselvityksen mukaan koulun kunto on välttävä. Seuraavalle 10 vuodelle arvioitujen korjaustarpeiden kustannuksiksi on arvioitu 1,3 milj. euroa.

Askiston koulusta ei ole laadittu tarkempaa rakennusteknistä kuntoarviota. Ilmanvaihtojärjestelmä on tutkittu perusteellisesti vuonna 2008 ja raportin mukaiset oleelliset kunnostustoimenpiteet on tehty.

Askiston koulussa tehtiin tutkimuksia sisäilmaongelmiin viittaavan oireilun takia kolmessa luokkatilassa vuonna 2013. Tiloissa tutkittiin rakenteiden kosteutta sekä sisäilman haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (VOC) ja mineraalikuitujen pitoisuuksia. Lisäksi pitkäaikaisilla mittauksilla selvitettiin rakennuksen painesuhteita, sisäilman hiilidioksidipitoisuutta, lämpötilaa ja suhteellista kosteutta.

Rakenteissa ei todettu poikkeavaa kosteutta. VOC-pitoisuudet ja mineraalivillakuitujen pitoisuudet olivat pieniä. Paine-erotutkimuksissa paine-erot ulkoilmaan nähden olivat pieniä. Sisäilman hiilidioksidipitoisuus oli pääkoulun puolella sisäilmastoluokituksen tyydyttävällä S3-tasolla ja paviljonkirakennuksessa pääosin hyvällä S2-tasolla. Lämpötila ja suhteellinen kosteus olivat vuodenaikaan nähden tyyppillisellä tasolla.

Vaikkei sisäilmatutkimuksissa havaittu varsinaisesti mitään poikkeavaa, ongelmallisiksi koetuissa tiloissa tiivistettiin ulkovaipan raot, kolot, halkeamat ja läpiviennit hallitsemattomien ilmavuotojen ehkäisemiseksi. Tiivistystoimenpiteiden jälkeen olosuhteet on koettu paremmiksi.

Tällä hetkellä kohteessa ei ole tiedossa akuutteja korjaustarpeita. Kohteen sisäilma-asioista ei ole tehty ilmoituksia vuoden 2014 jälkeen.

Hämeenkylässä koulu

Hämeenkylässä koulun kuntoluokka on viimeisimmän korjausvelkalaskennan (vuodelta 2013) mukaan 87 %. Kun korjausvelan lähtökohtana on pidetty 75%:n kuntoa, ei ko. rakennukselle ole kertynyt korjausvelkaa johtuen lähinnä noin 10 vuoden takaisesta perusparannuksesta.

Vuonna 2015 tehdyn konsulttiselvityksen mukaan koulun kunto on tyydyttävä. Seuraavalle 10 vuodelle arvioitujen korjaustarpeiden kustannuksiksi on arvioitu 2,8 milj. euroa.

Sivistystoimi ja tilakeskus toteavat, että Hämeenkylässä koulussa on tehty korjauksia vuoden 2015-2016 vaihteeseen saakka sisäilman aiheuttamien oireilujen vuoksi. Osa sisäilmaselvitysten edellyttämistä ja valmiina olevien korjaussuunnitelmien mukaisista toimenpiteistä jäi aikataulusyistä tekemättä kesän 2015 aikana ja näiden korjaustöiden sovittaminen koulunkäynnin yhteyteen on osoittautunut erittäin haasteelliseksi. Tila kerrallaan korjattuna aikataulu venyisi pitkälle ensi kevätlukukaudelle, koulutyö häiriintyisi ja korjausalueiden osastoinnin onnistumiseen sisältyisi huomattavia riskejä. Korjaustoimet tulisivat olemaan samankaltaisia, kuin aiemmin kohteessa on jo tehty. Tällä hetkellä näyttää siltä, että vastaavilla toimenpiteillä käyttäjien kokemus tilojen olosuhteista ei merkittävästi paranisi.

Erityisesti henkilökunnan kokemien oireiden pitkittyessä ja syyn ollessa epäselvä, on ollut tarkoituksenmukaista siirtyä poikkeusjärjestelyihin ongelman ratkaisemiseksi. Selvää yhteyttä oireilun ja koulutilojen välillä ei ole tähän mennessä onnistuttu osoittamaan perinteisin ja yleisesti käytössä olevin menetelmin. Tämän vuoksi on mahdollista tehdä luotettavia ja perusteltuja ratkaisuja koulurakennuksen tulevaisuudesta.

Lukuisista selvityksistä huolimatta syytä tilan käyttäjien kokemaan oireiluun ei löytynyt. Tämän vuoksi noin puolet koulun tiloista otettiin vuodenvaihteessa pois käytöstä tarkempien tutkimusten ja selvitysten tekemiseksi. Suuri osa ope-
tuksesta siirtyi kevään ajaksi väistötiloihin. Näissä tiloissa oireilua on koettu eni-
ten ja suunniteltuja korjaustoimia on tekemättä. Valitut alueet mahdollistavat
kattavasti erityyppisten rakenteiden tutkimukset. Näin voidaan nopealla aikatau-
lulla järjestää toisenlaiset olosuhteet tilojen käyttäjille, jouduttaa suunniteltuja
korjaustoimia ja samalla mahdollistaa laajamittaisemmat kuntotutkimukset ra-
kenteiden todellisen toiminnan ja kunnon selvittämiseksi. Rakenteet tutkittaisiin
nyt myös mahdollisten piilevien vaurioiden löytämiseksi purkamalla lattiaita,
seiniä ja kattoja. Mahdolliset terveydelliset vaikutukset todistetaan materiaali-
näytteitä analysoimalla mm. nykyaikaisin mikrobiologisin menetelmin.

Hämeenkylässä koulun tutkimukset ovat edenneet tutkimusohjelman ja sitä täy-
dentävien toimijakohtaisten tutkimussuunnitelmien mukaisesti. Tutkimustoimek-
siantoja on tehty kuudelle eri yritykselle. Lisäksi Helsingin ja Turun yliopistojen
tutkijat ja Metropolia AMK/Electria sekä Vantaan kaupungin geotekniikka ovat
osallistuneet tutkimuksiin. Tutkimukset aloitettiin joulukuussa 2015, mutta var-
sinaiset rakenteiden avaukset tehtiin vasta helmikuussa tutkimusalueen osas-
tointien, suojausten ja tutkimussuunnitelmien valmistuttua. Toimeksiantopää-
tökset oli tehtävä myös ennen tutkimuksiin ryhtymistä tutkimussuunnitelmien ja
tarjousten perusteella. Tutkimukset ovat painottuneet tähän mennessä ensisi-
jaisiksi määriteltyihin tiloihin; kotitalouden, tekstiilityön ja kuvataiteen siipeen
sekä äidinkielen siiven ensimmäiseen kerrokseen. Myös sosiaali- ja terveyden-
huollon tiloihin on tehty rakenneavauksia. Tutkimukset jatkuvat edelleen näillä
alueilla.

Tutkimusten alustavia tuloksia on saatu maaliskuun 2016 alussa. Tässä esitetty
kooste keskeisimmistä havainnoista ja tuloksista perustuu toimijoilta saatuihin
väliraportteihin. Tulokset ovat alustavia eikä niiden perusteella voida tehdä sito-
via johtopäätöksiä rakennuksen kunnosta tai sisäilmaolosuhteista.

Kosteusmittausten mukaan tutkimusalueiden lattiarakenteen pintakosteusluku-
arvot ovat koholla tietyillä alueilla. Paikalliset kosteat alueet saattavat viitata
viemäriputkien mahdolliseen tihuttavaan vuotoon. Kotitalousluokissa, joissa syn-
tyy ruoanvalmistuksen myötä erilaisia likavesiä, lattiarakenteessa mahdollisesti
tihuttavat viemäriputket aiheuttavat eltaantuneen rasvan hajun sisäilmaan. Toi-
sen kerroksen lattioissa ei havaittu ensimmäisen kerroksen kaltaisia kosteita
alueita.

Nyt tehtyjen kosteusmittausten perusteella voidaan todeta, että vuonna 2007
tehdyin peruskorjauksen jälkeiset kuivatus- ja lattiapäällysteen uusimistoimet ei-
vät kaikilta osin ole toimineet. Maaperän kosteudella on vain paikallisesti este-
tön kapillaarisen kosteuden imeytymismahdollisuus lattiapäällysteen alapintaan
asti. Kosteusongelmaiset alapohja-alueet ovat pääosin todennäköisesti sisäilma-
ongelmia aiheuttamattoman pieniä, mutta kotitalousluokassa lattioiden tilanteel-
la on todennäköisesti ollut vaikutusta ongelmiin. Kotitalousluokan muovimatois-
sa todettiin koholla olevia määriä 2-etyyli 1-heksanolia. Alkuperäistä lattiara-
kennetta voidaan pitää kosteusteknisesti toimivana, koska runkobetonin yläpuo-
linen muovi ja tiivis lämmöneriste ehkäisevät kosteuden nousun pintalaattaan.
Myös osa korjatuista alueista on toiminut kosteusteknisesti hyvin. Alustäyttö on

rakentamisajankohdalle tyypillistä hienohkoa hiekkaa, jossa ei ole todettu läpikäpölykoloissa/rakennearaukoloissa viitteitä epänormaaleista epäpuhtauksista.

Rakennusmateriaalien kuntoa on tutkittu rakennearauksista saatujen näytteiden avulla. Tähän mennessä saatujen tulosten mukaan alapohjan lämmöneristeessä tai eristeen alla olevan muovin alla ei todettu epänormaaleja epäpuhtauksia araukoloissa. Sen sijaan alapohjassa kaksoislaattarakenteen sisässä kulkevis- sa putkieristemateriaaleissa mm. mineraalivillassa ja tervapaperissa on kosteus- ja mikrobivaurioita. Myös sokkelihalkaisun ja ulkoseinän eristevilloissa tavattiin kosteus- ja mikrobivaurioita. Sokkelirakenteissa esiintyy puuta, joka näissä olo- suhteissa on lähes poikkeuksetta mikrobivaurioitunutta. Ulkoseinän rakenteet ovat tällä hetkellä pääosin kuivia. Vanha kosteuseristeenä toimiva pikisively ul- kokuoren sisäpinnassa on hapertunut, jolloin betonissa olevalla kosteudella on mahdollisuus päästä läpi.

Perustukset ovat tyypillistä 1960-70 lukujen rakentamistapaa. Perustamistavas- ta johtuen salaojen kuivatustaso on perustamistason yläpuolella. Tällöin kalli- onpinnassa pohjoiseteläsuunnassa virtaava pohjavesi voi virrata kallion päällä rakennuksen alle. Mikäli kuivatus alapohjasta on puutteellista, voi vettä kerään- tyä rakennuksen alapuolisiin kalliopainanteisiin tai poikittaisten perustuspalkkien eteen. Veden johtuminen kapillaarisesti rakenteisiin ja alapohjaan on tällöin mahdollista. Nyt tehtyjen tutkimusten mukaan rakennuksen pohjoisosalle on asennettu salaojat ja ne toimivat.

Yläpohjan tiiveys on puutteellinen tutkituissa kohdissa. Yläpohjasta tulee epä- puhtauksia (villapölyä, rakennuspölyä, mahdollisia mikrobiperäisiä epäpuhtauk- sia) sisälle. Alakattojen päällä on epäpuhtauksia ja pölyä, jotka voivat levitä il- mavirtausten mukana huoneilmaan. Rakenteiden tiivistyskorjauksien toimet ovat kirjavia. Osassa tiivistys on tehty hyvin, mutta toisaalla huonoilla pohjatöl- lä. Kaikkia paikkoja ei ole tiivistetty, mm. liikuntasauvoja on jäänyt avoimeksi.

Yhteenvedona voidaan todeta, että tutkimusalueella on edelleen tyypillisiä ja hy- vin yleisesti tunnettuja selviä sisäilman laatua heikentäviä tekijöitä alapohjissa, ulkoseinissä, yläpohjissa ja alas lasketuissa katoissa. Rakenteissa tavatut koste- us- ja mikrobivauriot ja kemialliset päästöt voivat aiheuttaa terveyshaittaa tilo- jen käyttäjille. Kondenssivesinäyteanalyysit vahvistavat sisäilman olevan epä- puhdasta.

Tutkimukset jatkuvat tutkimusalueella ja viimeisten tähän mennessä otettujen näytteiden analyysitulosten odotetaan valmistuvan huhtikuun 2016 alkuun mennessä. Tutkimusten lopulliset tulokset ja raportit valmistuvat tämän tiedon perusteella huhtikuun 2016 aikana.

Tässä vaiheessa on vielä epäselvää, voidaanko näiden rakennetutkimustulosten perusteella tehdä oikeita johtopäätöksiä koulurakennuksen kohtalosta, sen käyt- tölöpoisuudesta, korjaamisesta tai purkamisesta. Täydentävistä jatkotutkimuk- sista tai mahdollisesta korjattavuusselvityksestä päätetään ensimmäisen vai- heen raporttien valmistuttua. Sivistystoimi ja tilakeskus ovat joka tapauksessa valmistelleet mahdollisten väistötilojen järjestämistä koko koulua varten. Huhti- kuussa 2016 pidettävään asukasiltaan mennessä pyritään saamaan ennakkotie-

toa mahdollisten väistötilojen toimitusajoista ja kustannuksista. Väistötilatarkastelussa otetaan huomioon koko Lounais-Vantaan koulutilanne.

Hämeenkylässä koulun jatkokäytöstä, mahdollista korjaustoimista ja väistötiloista päätetään myöhemmin erikseen.

Pähkinärinteen koulu

Pähkinärinteen koulun kuntoluokka on viimeisimmän korjausvelkalaskennan (vuodelta 2013) mukaan 52 %. Kun korjausvelan lähtökohtana on pidetty 75 %:n kuntoa, on ko. rakennuksen korjausvelan määräksi arvioitu noin 1,8 milj. euroa ja perusparannustarpeeksi lähes 3 miljoonaa euroa. Karkean laskennan mukaan rakennus on tullut peruskorjausikään.

Vuonna 2015 tehdyn konsulttiselvityksen mukaan koulun kunto on välttävä. Seuraavalle 10 vuodelle arvioitujen korjaustarpeiden kustannuksiksi on arvioitu 3,7 milj. euroa.

Pähkinärinteen koulun teknisestä kunnosta on yksityiskohtaista tietoa vuonna 2015 valmistuneessa peruskorjauksen tarveselvitys-hankesuunnitelmassa. Tiedot perustuvat tarkempiin rakenteiden ja järjestelmien kuntotutkimuksiin. Rakennustekninen kuntoarvio on laadittu 2013 ja luv-putkistojen kuntotutkimus tehtiin 2015. Kuntoarvion PTS:n mukaan korjattavaa oli julkisivuissa, itä-sivun ikkunoissa, sisätilojen pinnoissa sekä taloteknisissä järjestelmissä. Lähiajan korjaustoimenpiteitä kuntotutkimusten mukaan olivat lämmönsiirtimien uusiminen laitteistoihin, lämmitysverkon perussäätö (venttiilit on uusittu 2014), kylmävesiputken uusiminen, käyttövesiverkoston sulku- ja linjasäätöventtiilien uusiminen + säätö, muutaman painuneen viemäriinjan korjaus alustatilassa sekä muutaman viemärikaivon/-kannen kunnostus.

Julkisivujen kuntoselvityksen perusteella tiililaatat rapautuvat erityisesti kaakkoon, etelään ja lounaaseen antavissa julkisivuissa. Tiililaattojen tai tiililaatta-alueiden irtoamista ei havaittu. Betonipinnoissa esiintyy vain vähän näkyviä korroosioaurioita. Halkeamat muodostavat kasvavan korroosioriskin lähitulevaisuudessa. Betonipinnoilla ei havaittu merkkejä pakkasrapautumisesta. Elementtien väliset saumat ovat paikoitellen vaurioituneet.

Hankesuunnitelman mukaiset korjaustoimenpiteet:

- ilmanvaihtojärjestelmän uusiminen
- sähköjärjestelmien uusiminen
- julkisivujen kunnostus
- märkätilojen seinien ja lattiapinnoitteiden uusiminen, sekä vedeneristäminen
- keittiön peruskorjaus
- alaslaskettujen kattojen uusiminen kauttaaltaan
- mineraalivillapohjaisten akustisten pintojen uusiminen
- ulkoseinien, lattioiden ja kattorakenteiden sisäpuolinen tiivistäminen
- kosteusvaurioiden korjaus (2013-2014 tutkimustulosten mukaan)
- sisäseinien maalattujen pintojen uusintamaalaus
- valaisimien uusiminen
- lämmitys ja käyttövesiverkoston kunnostus, säätö ja tasapainotus

Koulun tekninen perusparannus aloitettiin vuoden vaihteessa 2015-2016. Korjauksiin käytetään noin 5 miljoonaa euroa. Hankkeen on määrä valmistua syksyllä 2016, jolloin kohteen odotetaan olevan teknisesti hyvässä kunnossa. Korjaustöiden suunnittelussa on kiinnitetty ja korjaustöiden toteutuksessa tullaan kiinnittämään erityistä huomiota sisäilmaolosuhteiden laadun varmistamiseen.

Rajatorpan koulu

Rajatorpan koulurakennusten kuntoluokka on viimeisimmän korjausvelkalaskennan (vuodelta 2013) mukaan 31-48 % eri rakennusten iästä riippuen. Kun korjausvelan lähtökohtana on pidetty 75 %:n kuntoa, on ko. rakennusten korjausvelan määräksi arvioitu noin 1,7 milj. euroa ja perusparannustarpeeksi noin 2,5 milj. euroa. Karkean laskennan mukaan kaikki rakennukset ovat tulleet peruskorjausikänsä.

Vuonna 2015 tehdyn konsulttiselvityksen mukaan koulun kunto on välttävä. Seuraavalle 10 vuodelle arvioitujen korjaustarpeiden kustannuksiksi on arvioitu 4,6 milj. euroa.

Rajatorpan koulun vanhan osan rakennustekninen peruskuntoarvio ja LVIS-tekninen kuntoarvio on laadittu vuonna 2015. Rajatorpan vanhan koulun rakennustekninen yleiskunto yleisesti on tyydyttävä. Rakennusrungossa ei havaittu huomautettavaa. Julkisivujen kunnostusmaalaus ja rappauskorjaukset ovat vasta tarkastelujakson loppupuolella edessä. Ikkunoiden ulkopuitteiden kunnostus tulisi tehdä lähivuosina, mutta sisäpuutteet ovat vielä hyväkuntoisia. Vesikaton huoltomaalaukseen varaudutaan. Kellarin maanvastoissa rakenteissa ja kantavien seinien alaosilla havaittiin kapillaariseen kosteuden nousuun viittaavia merkkejä. Kosteusvauriot voivat aiheuttaa myös sisäilmaongelmia kellarin luokkatiloihin sekä mahdollisesti ilmavuotoina ylempiin luokkatiloihin. Kuntokartoituksen yhteydessä tehtiin koko rakennuksen kosteuskartoitus, jonka päähavainnot ovat seuraavat:

- Kellarikerroksen luokkatilojen viereisissä varastotiloissa havaittiin selvästi kapillaariseen kosteuden nousuun viittaavia merkkejä. Kosteusjälkiä havaittiin erityisesti kantavien seinien alaosilla.
- Tyttöjen ja poikien WC-tiloissa havaittiin koholla olevia pintakosteuskemioita.
- 1.kerroksessa ei havaittu kosteusvaurioihin viittaavia jälkiä.
- 2.kerroksessa ei havaittu kosteusvaurioihin viittaavia jälkiä.
- Ullakolla ei havaittu aktiivisia vuotojälkiä.

Rakennuksen alkuperäisen LVI-tekniikan kunto on yleisesti arvioituna välttäväsä tai heikossa kunnossa. Keittiön ja ruokalan alueen sekä teknisen työn opetustilojen pääjärjestelmät ja laitteistot ovat iältään uudempia, eikä niiden korjaustarpeiden arviointi ole vielä aiheellista. Alkuperäisten käyttövesi- ja viemäriverkostojen uusiminen on todennäköisesti ajankohtaista lähivuosina. Korjaustarpeen kiireellisyys selviää tarkempien tutkimusten perusteella. Lämmitysjärjestelmä on tyydyttävässä kunnossa, mutta linjasäätö- ja sulkuventtiilien uusiminen sekä verkoston tasapainotus tulisi tehdä lähivuosina. Ilmanvaihtojärjestelmä on vanha eivätkä mm. ilmamäärät vastaa nykypäivän vaatimuksia. Järjestelmälle ei arvioitu olevan kuitenkaan tarkastelujaksolla peruskorjaustarvetta,

sillä laitteisto vaikuttaisi olevan täysin toimintakuntoinen. Säännöllinen huolto- ja puhdistustyö sekä ilmamäärämittaus- ja säätötyö tulisi kuitenkin suorittaa ajallaan, jotta vanhat järjestelmät saadaan toimimaan mahdollisimman tehokkaasti.

Koulun sähköiset järjestelmät ovat pääosin alkuperäisiä. Joitakin osa-alueita on uusittu. Ulosohjausvalaistusta on kellarin osalta päivitetty. Koulukuraattorin vastaanottohuoneen sähköt on uusittu. Pääosin kiinteistön sähköisten järjestelmien kunto on hyvää muutamia puutteita lukuun ottamatta.

Ympäristökeskus on edellyttänyt 3.11.2015 antamassaan kehotuksessa korjaustoimenpiteitä. Edellytetyt korjaustoimet on tehty. Muut korjaustoimenpiteet suoritetaan kesästä 2016 alkaen.

Koululla on alkamassa korjaustöitä pääkoulussa ja vanhassa koulurakennuksessa. Korjaukset toteutetaan vuosina 2016-2017. Korjaustyöt tehdään akuuteista korjaustöistä laaditun hankesuunnitelman sekä tehtyjen tutkimusten ja ympäristökeskuksen tarkastuksen edellyttämässä laajuudessa. Korjaustöiden suunnittelu on käynnistynyt alkuvuodesta 2016. Tarkastuskertomuksen perusteella eritelty korjaustoimet ja niiden suunniteltu aikataulu on esitetty alla rakennuksittain.

Pääkoulun korjaukset toteutetaan kesällä 2016. Ruokalan astianpalautuspisteen kohdan, luokan 202 ja siivouskomeron 211 rakenteiden kunto tarkistetaan ja korjataan tarvittaessa. Pääkoulun ilmanvaihtojärjestelmä puhdistetaan ja ilmamäärät säädetään. Pukuhuoneiden yhdyskäytävän kattopintojen vauriot on korjattu. Paviljongissa luokan 3 allaskaappi on uusittu Vantti Oy:n toimesta.

Vanhan koulurakennuksen kellarikerros on otettu pois käytöstä ja se on osastoitettu. Käytännössä tämä on toteutettu sulkemalla kellariin menevät raput ja tiivistämällä välipohjarakenteen läpi meneviä hormistoja ja muita läpivientejä. Osastoinnin onnistuminen on varmistettu ja tarvittaessa tiloissa voidaan lisätä alipaineistusta, mikäli kellaritilojen oma poistoilmanvaihto ei osoittaudu riittäväksi. Kellaritasolla sijaitseville WC-tiloille on jätetty kevätlukukaudeksi 2016 käyttömahdollisuus, mutta WC-tiloissa on oma sisäänkäynti suoraan ulkoa. Tuloilma otetaan ulkoseinäventtiiliin kautta ja kummassakin WC-tilassa on oma painovoimaisesti toimiva poistohormi. Kellaritilojen kosteusvaurioiden lopullinen korjaus on tarkoitus tehdä syksyllä 2016. Alustava kesto aika korjauksille on noin 6 kk.

Rajatorpan koulun toiminnallisuutta ja kaikkia rakennuksia koskeva tarveselvitys on valmisteilla. Selvityksen yhteydessä tutkitaan myös nykyisiä rakennuksia korvaava uudisrakennusvaihtoehto. Hyväksytyn investointiohjelman mukaan suurempi peruskorjaus tai uudisrakennus toteutuu vuoteen 2020 mennessä.

Tuomelan koulu

Koska Tuomelan koulu nähdään kantelussa vastaanottavia kouluja parempana vaihtoehtona, on syytä tarkastella myös tämän koulun teknistä kuntoa olemassa olevan tiedon pohjalta. Tuomelan koulun kuntoluokka on viimeisimmän korjausvelkalaskennan (vuodelta 2013) mukaan 54 %. Kun korjausvelan lähtökohtana on pidetty 75 %:n kuntoa, on ko. rakennuksen korjausvelan määräksi arvioitu

noin 0,9 milj. euroa ja perusparannustarpeeksi noin 1,6 miljoonaa euroa. Karkean laskennan mukaan rakennus on tullut peruskorjausikään.

Vuonna 2015 tehdyn konsulttiselvityksen mukaan koulun kunto on välttävä. Seuraavalle 10 vuodelle arvioitujen korjaustarpeiden kustannuksiksi on arvioitu 1,9 milj. euroa.

Tuomelan koulun perusparannuksesta ja laajennuksesta laadittiin tarveselvitys 8.11.2010 ja hankesuunnitelma 12.1.2011. Tilojen laajennus-, muutos- ja korjausratkaisut perustuivat toiminnallisten epäkohtien korjaamiseen sekä kohteesta tehtyihin kuntoarvioihin ja teknisten asiantuntijoiden näkemykseen siitä, mitä perusparannuksen yhteydessä olisi tullut korjattavaksi tilojen uudelleenjärjestelyjen seurauksena.

LVIRS-tekniinen kuntoarvio on tehtetty vuonna 2010 perusparannuksen hankevalmistelua varten ja sisältää ehdotuksen toimenpiteistä ja korjauksista, mikäli koulu jatkaisi toimintaa nykyisissä tiloissaan. Kuntoarvio ei sisällä lainkaan toiminnallisia muutostöitä eikä niistä aiheutuvia lisäkorjaus- ja muutostyötarpeita. Pelkästään tekniseen kuntoon perustuvien investointitarpeiden arvioitiin olevan noin 1,35 milj. euroa 10 vuoden tarkastelujaksolla.

Tarveselvityksessä ja hankesuunnitelmassa kohteeseen on esitetty teknisten korjaustarpeiden lisäksi merkittävää laajennusta ja toiminnallisuuden parantamista. Laajennuksen kustannusarvioksi laskettiin 1,04 milj. euroa, liikuntasalin laajennukselle ja muutostöille varattiin 0,59 milj. euroa ja loput 3,49 milj. euroa laskettiin vanhan rakennuksen korjaus- ja muutostöille.

Siten hankkeen kokonaiskustannusarvioksi saatiin 5,12 milj. euroa. Perusteellinen peruskorjaus sekä laajennus olisivat välttämättömiä turvaamaan koulussa jatkuva opetus terveellisemmissä, turvallisemmissä sekä lähempänä nykyisten opetustilojen laadullisia ja mitoituksellisia suosituksia olevissa tiloissa.

Toiminnasta johtuvia muutostarpeita hankesuunnitelman mukaan:

- alimittaiset perusopetustilat nykyiseen oppilasmäärään nähden
- alimittaiset ruokailu- ja teknisen työn tilat
- niukat opettajien tilat (sosiaalitilat puuttuvat, neuvottelutila on kirjastossa ja toimii läpikulkutilana kuraattorille)
- alimitoitettut terveydenhuollon tilat
- liikuntasalirakennuksesta puuttuu tarpeellisia varastotiloja
- erilliset musiikki- ja kuvaamataidon opetustilat sekä pienryhmätilat puuttuvat
- esteettömyys ei toteudu koulussa (keittiö sijaitsee eri tasossa kuin ruokasali ja koulun siivet ovat eri tasoissa, asuntoportaasta puuttuu osittain sisäyhteys muuhun kouluun, talossa ei ole hissiä).

Teknisiä korjaustarpeita hankesuunnitelman mukaan:

- ilmanvaihdon mitoitus ei vastaa nyky määräyksiä ja luokkatiloissa ilmanvaihtuvuus on heikko (opetustiloissa ainoastaan poistoilmanvaihto on koneellinen, ilma on tunkkaista ja ikkunoiden äärellä vetoista)
- lämmitysjärjestelmä, vesi- ja viemäriputket ja -kalusteet sekä sähkö- ja telejärjestelmät ikääntyneitä ja tulee uusittavaksi

- ikkunat ja ovet ovat huonokuntoisia, puuosat osittain lahoja
- vesikatossa on ollut toistuvia vuotoja
- opetustilojen ja käytävien seinien sekä kattojen maalipinnat ovat huonokuntoisia
- näyttämötekniikka on vanhentunut ja näyttämövarustus kaipaa uusimista
- talon henkilökunta on oireillut eri tiloissa
- piha on huonokuntainen ja pihavarusteet puutteelliset.

Hankesuunnitelman mukaan kohteeseen tulisi tehdä mm. seuraavia toiminnallisia parannuksia ja teknisiä korjauksia:

- asuntoja muutetaan opetustilaksi, opettajainhuoneeksi ja oppilashuolto-tiloiksi sekä iltapäiväkerholle
- teknisen työn tila laajennetaan ruokasaliin
- ruokasali siirretään kolmannen kerroksen korkeaan tilaan (alunperin liikuntasali ja näyttämö)
- kirjasto ja atk-tila yhdistetään
- vahtimestarille rakennetaan oma tila 1. krs aulaan
- vanhan osan pohjakerrokseen sijoitetaan sosiaali-tiloja ja varastoja
- vanhan osan ullakolle sijoitetaan iv-konehuone
- pääkouluun sijoitetaan 11-12 wc:tä
- rakennus varustetaan koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihdoilla lämmön talteenotolla
- lämmitysjärjestelmä sekä vesi- ja viemäriputket ja -kalusteet uusitaan
- kaikki sähkö- ja telejärjestelmät uusitaan
- lattiat, seinät ja katot korjataan, pinnoitetaan ja maalataan
- teknisen työn puulattia uusitaan alusrakenteineen
- uuden ruokasalin lattia äänieristetään
- luokkien äänenvaimennusta parannetaan
- saunatilan ja pesutuvan sekä päätyvaraston alapohjarakenteet uusitaan
- märkätilojen lattiaaikat uusitaan
- salin lattia hiotaan ja lakataan
- näyttämötekniikkaa uusitaan toimivaksi sekä näyttämön verhot uusitaan.

Hankesuunnitelma on laadittu ennen perusopetuksen viimeisintä kouluverk-koselvitystä, jonka tavoitteena on ollut selvittää mahdollisuudet opetuspisteiden harventamiseen. Viimeisimmän tiedon valossa Tuomelan koulun laajennusta ja teknistä perusparannusta ei voida pitää enää tarkoituksenmukaisena, jos perus-opetus on järjestettävissä kustannustehokkaammin muissa lähialueen kouluissa.

Vuoden 2015 aikana Tuomelan koulun luokkatilojen olosuhteita mitattiin liikutel-tavilla antureilla. Tietoa kerättiin etäjärjestelmään ja tulosten mukaan luokkati-lojen hiilidioksidipitoisuudet ja lämpötilat nousivat liian korkeiksi. Mittaukset osoittavat, että ilman merkittäviä taloteknisiä korjauksia olosuhteita ei saada hyväksyttävälle tasolle.

Alueen koulujärjestelyt

Tuomelan koulun tilat toimivat tällä hetkellä väistötilana Pähkinärinteen koulun oppilaille koulun perusparannuksen aikana. Tiloja ei tarvita koulujen väistötiloina syksystä 2016 lähtien tämän hetkisen suunnitelman mukaan.

Tuomelan koulussa opiskelevat lukuvuonna 2015-16 vuosiluokat 3-6, yhteensä 118 oppilasta. Hämeenkylässä koulun tekninen kunto selviää ja siihen liittyvät johtopäätökset tehdään tämän hetkisen tiedon mukaan huhtikuussa 2016. Tällöin päätetään lukuvuoden 2016-17 opetusjärjestelyistä, mahdollisista väistötiloista ja tilojen käytöstä läntisimmän Vantaan peruskouluissa.

Muutoksenhakumahdollisuudet asiassa

Kuntalain 89 §:n mukaan kunnanhallituksen ja lautakunnan, niiden jaoston sekä niiden alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Kuntalain 90 §:n mukaan kunnanhallituksen, lautakunnan ja johtokunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella hallinto-oikeudelta. Kuntalain 97 §:n mukaan hallinto-oikeuden päätöksestä valitetaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Vantaa kaupungin opetuslautakunnan päätöksestä 15.10.2013 § 16 tehtiin neljä oikaisuvaatimusta, jotka opetuslautakunta hylkäsi päätöksillään 17.12.2013 §:t 8-11. Päätöksestä haettiin muutosta kunnallisvalituksella Helsingin hallinto-oikeudelta, joka antoi päätöksensä asiassa 24.2.2015. Päätöksessä hallinto-oikeus jätti osan valitusperusteista tutkimatta ja muilta osin hylkäsi valitukset. Lisäksi hallinto-oikeus hylkäsi täytäntöönpanon kieltämistä/ keskeyttämistä koskevat vaatimukset sekä oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevat vaatimukset. Hallinto-oikeuden päätöksestä on tehty kaksi valitusta korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Opetuslautakunta on antanut selitykset valituksiin päätöksillään 14.9.2015 §:t 13 ja 14. Korkein hallinto-oikeus ei ole antanut asiassa ratkaisuaan.

Tuomelan koulussa tällä hetkellä olevien oppilaiden siirtymisestä 1.8.2016 alkaen vastaanottaviin kouluihin tehdään viranhaltijan päätökset oppilaan ottamisesta, josta asianosaisilla on mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus aluehallintovirastolle siten, kuin perusopetuslain 42 §:ssä on säädetty.

Kantelussa esitetyt Vantaan sivistystoimen väitetyt lain rikkomukset

Kantelussa Annala asiakumppaneineen pyytää selvittämään, onko Vantaan sivistystoimi rikkonut seuraavia lakeja: perusopetuslain 29 § sekä terveydensuojelulaki 26 § ja 54 §.

Perusopetuslain 29 §:n mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Terveydensuojelulain 26 §:n mukaan asunnon ja muun sisätilan sisäilman puhtauden, lämpötilan, kosteuden, melun, ilmanvaihdon, valon, säteilyn ja muiden vastaavien olosuhteiden tulee olla sellaiset, ettei niistä aiheudu asunnossa tai sisätilassa oleskelevalle terveyshaittaa. Asunnossa ja muussa oleskelutilassa ei saa olla eläimiä eikä mikrobeja siinä määrin, että niis-

tä aiheutuu terveyshaittaa. Terveystensuojelulain 54 §:ssä on säädetty terveyden vaarantamisrikkomuksesta mm. lain 26 §:n vastaisesta menettelystä.

Vantaan kaupungin tilakeskus hallinnoi ja vastaa Vantaan kaupungin kaikista koulutiloista. Vantaan kaupungin sivistystoimi vuokraa koulutilat tilakeskukseksi. Tilakeskus vastaa siitä, että koulutilat ovat asianmukaiset ja turvalliset. Mikäli jossain koulussa esiintyy sisäilmaongelmia, asia selvitetään ja ongelmat pyritään poistamaan korjaamalla selvityksissä esiin tulleet puutteet. Lähtökohtana on pidettävä sitä, että kaikkiin selvityspyyntöihin vastataan mahdollisimman pian ja kaikki koulutilat pidetään teknisesti kunnossa.

Perusopetuksen tilatarkastelu tehtiin 13.8.-31.12.2012. Tilatarkastelussa ei käynyt ilmi yhtään koulua, joka ei olisi käytettävissä perusopetuksen järjestämiseen. Tilatarkastelun yhteydessä valittaessa kouluja, joista voitaisiin luopua, keskeisimmät kriteerit olivat ensisijaisesti se, että oppilaat mahtuvat lähellä oleviin kouluihin ja toissijaisesti se, että oppilaiden koulumatkat ovat jatkossakin mahdollisimman lyhyet ja turvalliset. Vasta kolmantena otettiin huomioon se, voidaanko koulukiinteistöstä luopumalla välttää perusparannuksia. Huomiota kiinnitettiin tässä vaiheessa siihen, ettei lakkautettaisi kouluja, jotka ovat vasta rakennettuja tai peruskorjattuja, jolloin kiinteistöön on hiljakkoin investoitu nimenomaan koulukäyttöön sopivaksi saattamiseksi tai sellaisena pitämiseksi.

Esitettyjen vastaanottavia kouluja koskevien selvitysten ja toimenpiteiden perusteella ei voida katsoa, että Vantaan kaupunki olisi vaarantanut perusopetuslaissa säädetyn oikeuden turvalliseen opiskeluympäristöön tai asettanut oppilaat alttiiksi terveydensuojelulaissa säädetyille terveyshaitalle.

Vantaalla 22. päivänä maaliskuuta 2016

Ilkka Kalo
Perusopetuksen johtaja
Sivistystoimen toimiala
Vantaan kaupunki

Pekka Wallenius
Tilakeskusjohtaja
Maankäytön, rakentamisen
ja ympäristön toimiala
Vantaan kaupunki

- Liitteet:
- Opetuslautakunnan päätös 15.10.2013 § 16
 - Hallinto-oikeuden päätös 24.2.2015
 - Perusopetuksen tilatarkastelu lukuvuonna 2012-2013
 - Vantaan päiväkotij- ja koulukiinteistöjen investointitarpeiden aikataulun tarkastelu, Moduuli 1&2: Länsi-Vantaan koulukiinteistöt